

Vergaderjaar 2000–2001

22 112

Ontwerprichtlijnen Europese Commissie

Nr. 200

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 20 juni 2001

De vaste commissie voor Justitie¹ en de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties² hebben op 31 mei 2001 overleg gevoerd met staatssecretaris Kalsbeek van Justitie over:

- **de brief van de staatssecretaris van Justitie d.d. 23 mei 2001 inzake het asielbeleid van de Europese Unie (J-01-420);**
- **de brief van de staatssecretaris van Justitie d.d. 30 mei 2001 inzake de uitkomsten van het debat tijdelijke bescherming in de JBZ-raad.**

De volgende BNC-fiches liggen tevens voor:

- **het voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanningen van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen (22 112, nr. 170);**
- **de mededeling van de Commissie aan de Raad en aan het Europees Parlement: «Naar een gemeenschappelijke asielprocedure en een in de gehele Unie uniforme status voor personen aan wie asiel wordt verleend» (22 112, nr. 185).**

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissies

Mevrouw **Albayrak** (PvdA) wil dit overleg niet gebruiken om de details van de voorliggende fiches te bespreken. Zij wil met de staatssecretaris van gedachten wisselen over de prioriteiten van Nederland op het punt van de harmonisatie en uniformiteit van het asielbeleid in Europa. De detailvragen over de fiches zal zij schriftelijk stellen.

Plv. leden: Van Beek (VVD), Zijlstra (PvdA), Ravestein (D66), Van Wijmen (CDA), Bakker (D66), Balkenende (CDA), Barth (PvdA), Gortzak (PvdA), Dittrich (D66), Cherribi (VVD), Van den Doel (VVD), Van Oven (PvdA), Apostolou (PvdA), Cornielje (VVD), Kuijper (PvdA),

Belinfante (PvdA), Mosterd (CDA), Th. A. M. Meijer (CDA), Van Gent (GroenLinks), Poppe (SP), Van Splunter (VVD), Nicolai (VVD), Wijn (CDA), Rouvoet (ChristenUnie) en Rabbae (GroenLinks).

¹ Samenstelling:

Leden: Swildens-Rozendaal (PvdA), voorzitter, Van de Camp (CDA), Biesheuvel (CDA), Scheltema-de Nie (D66), Zijlstra (PvdA), Apostolou (PvdA), Middel (PvdA), Van Heemst (PvdA), Dittrich (D66), ondervoorzitter, Rabbae (GroenLinks), Van Oven (PvdA), Kamp (VVD), Rouvoet (ChristenUnie), O. P. G. Vos (VVD), Passtoors (VVD), Van Wijmen (CDA), De Wit (SP), Ross-van Dorp (CDA), Niederer (VVD), Nicolai (VVD), Halsema (GroenLinks) Weekers (VVD), Van der Staaij (SGP) en Wijn (CDA). Plv. leden: Wagenaar (PvdA), Balkenende (CDA), Verhagen (CDA), Van Vliet (D66), Duijkers (PvdA), Kuijper (PvdA), Albayrak (PvdA), Barth (PvdA), Hoekema (D66), Karimi (GroenLinks), Santi (PvdA), Luchtenveld (VVD), Slob (ChristenUnie), Van den Doel (VVD), Rijpstra (VVD), Rietkerk (CDA), Marijnissen (SP), Buijs (CDA), Van Baalen (VVD), Van Blerck-Woerdman (VVD), De Vries (VVD), Van Walsem (D66), De Pater-van der Meer (CDA) en Arib (PvdA).

² Samenstelling:

Leden: Te Veldhuis (VVD), ondervoorzitter, De Cloe (PvdA), voorzitter, Van den Berg (SGP), Van de Camp (CDA), Scheltema-de Nie (D66), Van der Hoeven (CDA), Van Heemst (PvdA), Noorman-den Uyl (PvdA), Hoekema (D66), Rijpstra (VVD), O. P. G. Vos (VVD), Rehwinkel (PvdA), Wagenaar (PvdA), Luchtenveld (VVD), De Boer (PvdA), Duijkers (PvdA), Verburg (CDA), Rietkerk (CDA), Halsema (GroenLinks), Kant (SP), Balemans (VVD), De Swart (VVD), De Pater-van der Meer (CDA) en Slob (ChristenUnie).

Het kader van het Europees asielbeleid is bepaald in het Verdrag van Amsterdam. Nederland is een van de aanjagers van het proces. Er zijn in de EU echter voorstellen gedaan die haaks staan op de nieuwe Vreemdelingenwet. Nederland heeft formeel aangegeven op welke punten het daarom niet akkoord kan gaan met dit voorstel, maar heeft niet uitgelegd wat het zou betekenen als Nederland wel akkoord zou gaan met het voorstel. Mevrouw Albayrak vindt het belangrijk dat de regering de argumenten daarvoor aangeeft, aangezien de Kamer dan de balans kan opmaken en kan aangeven of zij het een wenselijke ontwikkeling vindt. In het Verdrag van Amsterdam wordt gesproken over een periode van vijf jaar en tijdens de top in Tampere is die ingevuld. Nu wordt echter gezegd dat het niet gehaald gaat worden. Hoe ernstig is die vertraging? Het doel om het beleid in 2003 communautair te laten zijn, zal niet worden gehaald en voorlopig zal ook nog geen sprake zijn van besluitvorming bij gekwalificeerde meerderheid. In de brief van de staatssecretaris van 30 mei staat echter dat ten aanzien van de richtlijn Tijdelijke bescherming wel is besloten tot besluitvorming bij gekwalificeerde meerderheid. Hoe verhoudt dat zich tot elkaar?

België krijgt het volgend half jaar het voorzitterschap. België ligt niet alleen geografisch, maar ook mentaal dichtbij Nederland. Het ligt dan ook voor de hand dat dat voorzitterschap wordt aangegrepen om de Nederlandse wensen sneller in het Europese neer te leggen. Kan de regering het parlement na de zomer informeren over hoe Nederland met dat Belgische voorzitterschap om zal gaan en welke voorstellen er zullen worden gedaan?

Mevrouw Albayrak hanteert het uitgangspunt dat de Europese regelgeving zowel procedureel als materieel voldoende waarborgen moet bieden voor de bescherming van vluchtelingen. Dat zegt iets over de betekenis en de toepassing van verdragen. Het Vluchtelingenverdrag moet volledig en niet restrictief worden toegepast. Dat betekent dat de minimumnormen niet dé normen mogen worden, maar moeten worden gebruikt om de Europese landen bij elkaar te brengen en verschillen te verzachten. Hoe kijkt de regering aan tegen een stand-stillbepaling, nu wat meer duidelijk wordt wat de inhoud van de richtlijn is?

Mevrouw Albayrak is van mening dat de vluchtelingenstromen die zijn ontstaan in Bosnië en Kosovo gedeeltelijk hadden kunnen worden voorkomen als Europa meer in staat was geweest om een consistent buitenlands beleid te voeren. Dat is echter niet gebeurd, maar dat moet wel te allen tijde een streven blijven. Dat geldt ook voor het beleid ten aanzien van de georganiseerde criminaliteit, de mensensmokkel en de transitlanden, zoals Oost-Europa en Turkije. De ondersteuning daarvan kan niet los worden gezien van het streven naar een gezamenlijk Europees asielbeleid.

De heer **Kamp** (VVD) merkt op dat op korte termijn orde op zaken moet worden gesteld in eigen huis, aangezien er sprake is van een verouderd vluchtelingenverdrag en een Europees beleid nog steeds ontbreekt. Essentieel daarbij is dat de werkelijkheid onder ogen wordt gezien: de Nederlandse asielprocedure wordt massaal en georganiseerd misbruikt door economische migranten. Goede voorbeelden voor de noodzakelijke beleidsaanpassing zijn Duitsland en Engeland. Duitsland omdat daar een forse daling van het aantal asielzoekers sinds 1996 is gerealiseerd en Engeland omdat daar politieke overeenstemming bestaat over de noodzaak drastische maatregelen te nemen, terwijl het nog niet zo uit de hand is gelopen als in Nederland. Op de middellange termijn moet er één Europees asielbeleid komen. Op de lange termijn moet er een nieuw vluchtelingenverdrag komen, waarbij asielaanvragen uitsluitend nog in de regio worden getoetst door de UNHCR. Op de zeer lange termijn moeten de welvaartsverschillen in de wereld en de aantasting van de mensenrechten worden weggewerkt.

De EU-besluiten over asiel en migratie kunnen sinds het Verdrag van Amsterdam in de vorm van richtlijnen en verordeningen worden gegoten. Helaas is voor die besluiten tot mei 2004 nog unanimiteit vereist. De heer Kamp is het deels eens met de opstelling van de regering, zoals verwoord in de brief van 23 mei: zo snel mogelijk besluitvorming bij gekwalificeerde meerderheid, medebeslissingsrecht in plaats van adviesrecht voor het Europees Parlement, uitvoeringsbevoegdheden bij de Europese Commissie en meer Europese aandacht voor de oorzaken van de migratiestromen. Hij is het niet eens met het streven van de regering naar een geïntegreerd asiel- en migratiebeleid. Het vermengen van mensen die bescherming nodig hebben tegen vervolging en mensen die om economische redenen naar een ander land willen, heeft alleen maar tot uitvoeringsproblemen geleid. Voor beide groepen is totaal ander beleid nodig, met andere uitgangspunten en andere voorwaarden.

De heer Kamp wil dat in Europees verband het initiatief genomen wordt voor een wijziging van het Vluchtelingenverdrag. Toetsing van asielverzoeken moet alleen nog in de regio van herkomst door de UNHCR geschieden. Verder moeten asielzoekers alleen nog direct bij binnenkomst in de EU, dus aan de landsgrenzen en in de zee- en luchthavens, asiel kunnen vragen. Vervolgens moeten zij dan evenredig over de EU-landen worden verdeeld. Wil de staatssecretaris deze punten in EU-verband bepleiten? Hij wil verder dat er een Europese regeling komt om de ontheemden evenredig over de lidstaten te verdelen en na afloop van de crisis terug te laten keren. Er is nu een begin van coördinatie, maar de lidstaten blijven zelf uitmaken of ze ontheemden toelaten en zo ja, hoeveel.

De Tijdelijke regeling bescherming ontheemden maakt maximaal drie jaar uitstel van de afhandeling van asielaanvragen van ontheemden mogelijk. De Nederlandse nieuwe Vreemdelingenwet laat onder strenge voorwaarden uitstel van maximaal een jaar toe. Bovendien is een oorlogssituatie in een land een zelfstandige grond voor verlening van een verblijfsvergunning. Dat betekent dat wijziging van de Vreemdelingenwet nodig is om aanzuigende werking te voorkomen.

De heer Kamp is het eens met de opvatting van de regering dat de lidstaten bereid moeten zijn om nationale wetgeving te wijzigen ten behoeve van gezamenlijk beleid. Hij stelt voor iedere Europese stap richting een gemeenschappelijke asielprocedure direct in het Nederlandse beleid te verwerken. Zo komt zowel die gemeenschappelijke Europese asielprocedure als de oplossing van de specifieke Nederlandse problematiek – een onevenredig grote toestroom – het snelst dichterbij.

De heer Kamp vindt het interessant dat de Europese Commissie in een mededeling met de mogelijkheid van één status komt. Dat is immers ook het uitgangspunt van de nieuwe Vreemdelingenwet. Daar staat tegenover dat de in de mededeling voorgestelde minimumnormen voor asielprocedures alleen gelden voor verdragsvluchtelingen. Als dat de uitkomst van de Europese besluitvorming wordt, heeft dat grote consequenties voor het Nederlandse beleid.

De heer **Hoekema** (D66) vraagt aan de staatssecretaris wanneer de Kamer kan beschikken over een Nederlandse visie over het migratiebeleid. Nu spreken we immers alleen over asiel; het gaat om een dubbel-slag.

Het is nog maar tien jaar geleden dat er nog niets was op het terrein van het Europese asiel- en migratiebeleid. Nu is er met het Verdrag van Amsterdam sprake van een behoorlijke communautarisering van een deel van het asiel- en migratiebeleid. Dat is een vooruitgang, maar er is nog wel sprake van een paar overgangstermijnen van vijf jaar. Van welke afspraken denkt de staatssecretaris dat die niet gehaald zullen worden? De heer Hoekema heeft acht punten die voor hem van groot belang zijn als het gaat om de beoordeling van het Europees asiel- en migratiebeleid:

1. Een zo ruim mogelijke gekwalificeerd meerderheidsbesluit.
2. Een zo ruim mogelijke co-decisie.
3. Een zo groot mogelijke solidariteit binnen de lidstaten van de Europese Unie. Die solidariteit moet op verschillende manieren worden uitgewerkt, bijvoorbeeld via het Europese Vluchtelingenfonds. Is de staatssecretaris tevreden over de werking van dat fonds? Een tweede uitwerking is hetgeen op 28 mei jl. is besloten op het punt van de ontheemdenregeling. De Raad heeft overeenstemming bereikt over een aparte verklaring, waarin het belang van de onderlinge solidariteit wordt beklemtoond en waarin de lidstaten zich vastleggen om die door hen aangegeven opvangcapaciteit ook daadwerkelijk beschikbaar te stellen. Hoe hard zijn die afspraken? Wat gebeurt er met ontheemden ná drie jaar?
4. Een belangrijke rol voor de Europese Commissie bij uitvoeringsregelingen. De staatssecretaris schrijft in haar brief dat de Commissie in de regel een centrale rol zou moeten vervullen. Wat is de uitzondering op de regel?
5. Een essentiële rol die toekomt aan de hoge commissaris voor de vluchtelingen en NGO's. De Commissie is nu gehouden om regelmatig overleg te voeren met Genève en met NGO's. Gebeurt dat ook en met welke NGO's?
6. Een onverkorte uitvoering van het VN-verdrag voor de vluchtelingen en het Europees Verdrag van de rechten van de mens.
7. Het waarborgen van de rechtszekerheid van de asielzoeker.
8. Het voorkomen van onnodige onderlinge negatieve beleidsconcurrentie. Er moet geen neerwaartse spiraal komen, waardoor het beleid in Europa uiteindelijk neerkomt op het kleinste gemene veelvoud.

De heer Hoekema heeft veel detailvragen over de minimumnormen, maar die zal hij overwegend schriftelijk stellen. Hij wil nu echter van de staatssecretaris de verzekering krijgen dat de minimumnormen niet het einde van het verhaal zijn, maar dat het gaat om best practices die ver boven de minimumnormen liggen en een stand-stillbepaling. Heeft de staatssecretaris overigens inzicht in welke lidstaten nog grote sprongen vooruit zullen moeten maken om het Nederlandse niveau van het asielbeleid te halen? Het is uiteraard niet uitgesloten dat Nederland op een enkel punt «water in de wijn» zal moeten doen, maar het hoge beschermingsniveau in Nederland moet niet in gevaar worden gebracht. Het is ook bij een Europees asielbeleid niet uitgesloten dat getalsmatig Nederland meer dan evenredige lasten draagt op grond van eigen keuzes.

In de commentaren van VluchtelingenWerk en de overkoepelende Europese organisatie wordt de vrees uitgesproken dat bij versnelde asielprocedures essentiële waarborgen aan de asielzoeker worden onthouden. Kan de staatssecretaris daar een reactie op geven?

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks) brengt naar voren dat voor de interpretatie van het Vluchtelingenverdrag het handboek van de UNHCR maatgevend zou moeten zijn. Deelt de regering die opvatting en zet zij zich daarvoor in in de EU?

Mevrouw Halsema mist in de brief van de staatssecretaris een politiek getinte argumentatie voor het harmonisatieproces. De belangrijkste argumentatie lijkt te zijn dat er geharmoniseerd moet worden, omdat er geharmoniseerd moet worden. Een belangrijk onderliggend argument zou echter moeten zijn dat Europa een immigratieregio is en dat dat verplichtingen schept voor de EU en de lidstaten. Daarom moet er uiteindelijk een gemeenschappelijk Europees asielbeleid komen. Daarvoor zijn de minimumnormen van groot belang, evenals de ontheemdenregeling en een EU-terugkeerbeleid.

Een onderwerp dat niet echt aan bod is gekomen, is de positie van illegalen in Europa. Mevrouw Halsema zou het goed vinden als er op termijn

gesproken zou gaan worden over de harmonisatie van bestaande regularisatieregelingen. Nederland heeft als lidstaat weinig traditie op dat punt, maar andere Europese landen wel. Hoe staat de regering daar tegenover?

Mevrouw Halsema is blij met de brief van 23 mei, maar het is haar niet duidelijk geworden welke richting de Nederlandse regering op wil in het harmonisatieproces. Heeft de regering als doel het creëren van asielprocedures die ver liggen boven de minimumnormen die nu worden afgesproken of zet de regering in op die minimumnormen, met als bedoeling het Nederlandse asielbeleid daar uiteindelijk aan aan te passen? Er is nu een politiek akkoord bereikt over de ontheemdenregeling. Het gaat daarbij om een periode van drie jaar. De vraag die voorligt is, of Nederland het besluitmoratorium in de Vreemdelingenwet aan gaat passen aan die termijn van drie jaar.

De belangrijkste doelstelling van de EU moet zijn om de mensenrechtenschendingen en de ongelijke verdeling van welvaart en welzijn te keren. Het kan zijn dat Nederland als gevolg van zijn beleid meer asielzoekers of ontheemden zal trekken dan andere Europese landen. Mevrouw Halsema vindt dat echter niet zo dramatisch. Zij vindt het belangrijk dat die mensen beschermd worden. Het is haar overigens niet duidelijk wat er na drie jaar met de ontheemden gaat gebeuren indien de situatie in het land van herkomst niet is verbeterd, maar het asielverzoek is afgewezen. Nemen de verschillende Europese landen dan de verplichting op zich om een vergunning tot verblijf te geven? Hoe kijkt de staatssecretaris verder aan tegen de zeer beperkte toegang tot de arbeidsmarkt, waarvan in de ontheemdenregeling sprake is? Is er consensus bereikt over de reikwijdte van de gezinshereniging? Welke gezinsleden zullen in aanmerking komen voor gezinshereniging binnen de ontheemdenregeling? Wat is de definitie van adequate huisvesting in de ontheemdenregeling?

Mevrouw Halsema is benieuwd naar het standpunt van de Nederlandse regering ten aanzien van het gemeenschappelijk asielbeleid. Stelt de Nederlandse regering één centraal beoordelingssysteem voor of ziet de Nederlandse regering meer in een uniform beleid, waarin de procedures hetzelfde zijn, maar nationale instanties de procedures afhandelen? Hoe kijkt de Nederlandse regering aan tegen een onafhankelijk Europees informatiecentrum dat de situatie in landen van herkomst op een transparante en evenwichtige manier in kaart brengt en waarop zowel de Commissie, als de Raad, als de individuele landen hun beleidsbeslissingen baseren?

Hoe beoordeelt de regering de overheveling van bevoegdheden naar de Commissie? Stelt zij die afhankelijk van de voortgang op de verschillende dossiers of zal zij in alle gevallen voor overheveling stemmen?

De heer **Wijn** (CDA) is van mening dat er uiteindelijk een systeem moet komen, waarbij alleen in de regio wordt opgevangen en gescreend. Er zouden een paar pilots kunnen worden ontwikkeld om te kijken of dat kan werken.

Een discussie die speelt bij het Europees asielbeleid is de discussie over de vraag of een minimumnorm ook een maximumnorm is en hoe verder moet worden omgegaan met de onderlinge beleidsconcurrentie. De minimumnormen moeten altijd een fatsoenlijke bodem hebben. Nederland, dat permanent in de top drie staat binnen Europa en een relatief zeer groot aantal asielzoekers aantrekt, moet af en toe wat meer in die richting moet gaan, want anders blijft het relatief aantrekkelijk voor asielzoekers en zal de onbeheersbare, chaotische situatie van dit moment blijven bestaan.

Het Europees asielbeleid zal niet goed van de grond komen, als het niet wordt gekoppeld aan een evenredige verdeling over de lidstaten van de EU. Anders blijven landen afwijken en blijft er sprake van beleidsconcurrentie. Wil de regering daar in Europees verband voor pleiten?

Misschien kan zij ook een idee ontwikkelen hoe zo'n evenredige verdeling er concreet uit zou kunnen zien. Er zouden bijvoorbeeld aanmeldcentra aan de grenzen van de EU kunnen komen.

De heer Wijn vindt de brief van de staatssecretaris van 23 mei een beetje smal. De regering heeft altijd gezegd dat een asielprocedure en een uniforme status maar een deel van de discussie uit maken. De brief beperkt zich echter tot die punten. Daarom is er weinig zicht op hetgeen de regering in den brede wil met het asielbeleid. In de brief wordt gesproken over de procedure, maar er wordt niets gezegd over de opvangvoorzieningen en het terugkeer- en uitzetbeleid.

In de tijdelijke ontheemdenregeling staat dat lidstaten zich vastleggen op de door hen aangegeven opvangcapaciteit. Dat betekent dat er geen verdeelsleutel is. Het blijft verder mogelijk om alsnog asiel aan te vragen, ook al is men een tijdelijk ontheemde. Wil de regering die mogelijkheid open stellen? Als dat zo is, wordt de evenredige verdeling nog veel lastiger. Het zou een goede lijn zijn als de regering op het moment dat iemand bescherming krijgt op basis van de regeling tijdelijke ontheemden, de Vreemdelingenwet niet meer van toepassing laat zijn op die persoon. Als die regeling afloopt, heeft iemand al dan niet het recht om asiel aan te vragen. Dat zou dan ook Europees moeten worden geregeld.

In de brief van 23 mei staat dat de deadlines van Tampere waarschijnlijk niet zullen worden gehaald. Wat doet Nederland eraan om die deadlines alsnog wel te gaan halen? Als nu al bekend is dat er in 2004 geen geharmoniseerd Europees asielbeleid zal zijn, wil Nederland dan met een groep van gelijkgestemden al vast verder gaan met onderlinge afstemming en harmonisatie?

Antwoord van de staatssecretaris

De **staatssecretaris** merkt op dat een van de redenen waarom het tijdpad dat in Tampere is afgesproken, niet wordt gehaald, is dat de verschillende lidstaten steeds agendapunten toevoegen aan een toch al overvolle agenda. Dat vertraagt het proces enorm. Het is van groot belang dat de JBZ-raad intensief wordt gevolgd door de nationale parlementen, maar alle op- en aanmerking die daar worden gemaakt, komen terecht in een smeltkroes van vijftien lidstaten, die er dan samen moeten zien uit te komen. Dat betekent dat er op hoofdlijnen compromissen moeten worden gesloten. De startpositie van de Nederlandse regering is daarbij de Nederlandse Vreemdelingenwet.

De onderhandelingen over de opvang in Europa zijn nog maar net begonnen. Er is alleen nog maar een mededeling, een eerste concept-richtlijn over de minimumnormen. De woordvoerders hebben aangeven dat zij nog schriftelijke vragen zullen stellen over de detailpunten. Het heeft echter niet veel zin om een eerste versie van een conceptrichtlijn en detail te bevragen. De Nederlandse regering moet namelijk enige manoeuvreerruimte hebben. Nederland hecht echter groot belang aan het tot stand komen van een gemeenschappelijk asielbeleid en neemt een belangrijke positie in in het debat over dit punt.

Er worden al afspraken gemaakt met het Belgische voorzitterschap om de zaken wat meer vaart te kunnen geven. Bij de laatste JBZ-raad is een intentionele afspraak gemaakt met de ministers van Luxemburg en België. De staatssecretaris is echter huiverig om formeel van alles op te gaan tuigen, omdat er ook prestige in het geding kan zijn en Nederland op een informele manier meer invloed kan hebben op het Belgische voorzitterschap.

De harmonisatie van het asielbeleid moet in twee stappen worden gerealiseerd. Dat is in Tampere afgesproken. De eerste stap is het realiseren van de minimumnormen. Die normen mogen echter geen minimale normen zijn. Het is niet de bedoeling dat men op een soort kleinste gemene veel-

voud uitkomt en dat de landen zelf maar moeten weten of zij daarboven gaan zitten. Dat kan niet uit humanitaire overwegingen, maar ook niet omdat dat beleidsconcurrentie tot gevolg heeft en daar wil men nu juist van af. Er moet nu een stelsel komen, dat alle landen kunnen dragen. Als de eerste stap zal zijn afgerond, moet naar het einddoel worden gestreefd: een gemeenschappelijke asielprocedure en een uniforme status voor diegenen aan wie asiel wordt verleend binnen de Unie. Daarvoor moeten procedurele en inhoudelijke aspecten van het asielrecht gemeenschappelijk geregeld worden.

Nederland hanteert voor de beoordeling van de informatie over landen van herkomst een bepaald systeem en kijkt ook wat er op dat punt in andere landen gebeurt. Het zou winst zijn als dat meer in gezamenlijkheid in Europa zou kunnen worden bewerkstelligd. Daar worden overigens al interessante suggesties voor gedaan. Zo wordt gesproken over een gemeenschappelijk informatiecentrum.

De staatssecretaris heeft geprobeerd om in haar brief van 23 mei niet alleen in te gaan op de twee richtlijnen en de ene mededeling, maar ook op de wat algemenere hoofdlijnen van de inzet van het Nederlandse kabinet. Zij vindt de uitspraak dat wordt gestreefd naar een geharmoniseerd asiel- en migratiebeleid, overigens een politieke uitspraak.

Over de richtlijn Tijdelijke bescherming is op 28 mei een politiek akkoord bereikt. De staatssecretaris vindt dat een doorbraak, omdat dit de eerste richtlijn is – die overigens nog wel bij unanimiteit moet worden vastgesteld – waarin is geregeld dat bij gekwalificeerde meerderheid kan worden besloten tot het laten ingaan van een periode van tijdelijke bescherming en het aanwijzen van de mensen die er recht op hebben. Daarmee is niet het hoogst denkbare en het meest ideale bereikt, maar wel het meest haalbare. Bovendien wordt een procedure aangegeven om tot die verschillende afspraken te kunnen komen. De Commissie zal aangeven wat nodig is aan opvang en vervolgens zullen de landen aangeven wat zij daarvan voor hun rekening willen nemen.

De asielaanvraag van ontheemden wordt pas in behandeling genomen op het moment dat de tijdelijke ontheemdenstatus is beëindigd. De Vreemdelingenwet wordt niet buiten werking gesteld, maar deze richtlijn wordt geïmplementeerd in die wet. Dat zal in het Nederlandse parlement tot lastige afwegingen leiden. De Kamer heeft het recht om besluitvorming te blokkeren, maar dan moet zij wel nagaan wat dat betekent. Er is nu een eerste richtlijn, een politiek akkoord. Die richtlijn geeft aan wat alle Europese landen moeten doen. Dat heeft dus ook voor Nederland repercussies. Hoe die repercussies er precies uitzien, is op hoofdlijnen bekend, want dat staat in die richtlijn. Het zou jammer zijn als Nederland niet mee zou mogen doen van de Kamer. De hoofdlijnen van de richtlijn zijn namelijk in overeenstemming met hetgeen Nederland wil.

Het stand-stillprincipe kent ook enkele beperkingen. Als landen formeel proberen tot overeenstemming te komen, maar ondertussen de eigen normen blijven hanteren, blijft de diversiteit in het Europese asielbeleid bestaan. Bovendien wordt daardoor de eigen onderhandelingsruimte beperkt, niet alleen in Europa, maar ook nationaal. Dat laat overigens onverlet dat het landen altijd vrij staat om van de minimumnormen af te wijken. Dat heeft echter nadelen. Daarom zal van geval tot geval worden bekeken of dat nodig is.

Er is in Europa niet veel steun om het Vluchtelingenverdrag te wijzigen. Dat zou ook een beetje vreemd zijn, omdat het Vluchtelingenverdrag onderdeel is geworden van recenter gesloten verdragen.

De Kamer heeft al een AO afgesproken waarin in het kader van de JBZ-raad over het migratiebeleid zal worden gesproken. De staatssecretaris zal tegen die tijd een brief aan de Kamer sturen, waarin de meest actuele stand van zaken zal zijn opgenomen.

De Commissie overlegt twee keer per jaar met de UNHCR, een keer in

Brussel en een keer in Genève. De Commissie spreekt ook met de NGO's, zoals de Europese Vluchtelingenraad en Amnesty International. Lidstaten en organisaties brengen in het kader van het Europees Vluchtelingenfonds projecten in ter financiering. Die projecten worden op dit ogenblik geïnventariseerd. Daarna zullen ze aan Brussel worden voorgesteld. Op basis van de in het fonds neergelegde verdeelsleutel krijgt Nederland een naar verhouding groot deel van de middelen uit dat fonds. Het handboek van de UNHCR is in grote lijnen verdisconteerd in de lagere regelgeving bij de Nederlandse Vreemdelingenwet. In die zin wordt het meegenomen in de onderhandelingen. De Commissie zal overigens dit jaar nog komen met voorstellen voor de harmonisatie van de interpretatie van artikel 1a van het Verdrag van Genève.

Nadere gedachtewisseling

Mevrouw **Albayrak** (PvdA) merkt op dat er voor de zomer geen JBZ-raad meer is gepland en dat er tijd is om te kijken welke schriftelijke vragen er gesteld kunnen worden, zodat de Kamer voor de eerstvolgende JBZ-raad meer informatie heeft en over de hoofdlijnen kan oordelen.

Mevrouw Albayrak is van mening dat het feit dat de staatssecretaris niet formeel wil zeggen dat Nederland een vinger in de pap wil hebben tijdens het Belgische voorzitterschap, niet wil zeggen dat er binnenshuis niet over kan worden gesproken.

De heer **Kamp** (VVD) vindt het politieke akkoord dat is bereikt over de ontheemdenregeling niet genoeg, maar aangezien er niet meer uit te halen was, moet Nederland hier akkoord mee gaan en vervolgens in de uitwerking proberen de negatieve effecten zo veel mogelijk te beperken en de positieve effecten zo veel mogelijk uit te bouwen.

De heer Kamp heeft hetgeen de staatssecretaris heeft gezegd over de minimumnormen en beleidsconcurrentie niet begrepen. Is de staatssecretaris van mening dat er één gedegen Europese asielpcedure moet komen?

De heer **Hoekema** (D66) vraagt of de staatssecretaris voor de beoordeling van het ambtsbericht over Irak en de rol van Turkije aan kan geven welke Europese landen naar Irak uitzetten en of de EU overleg voert met Turkije over de rol van Turkije daarbij.

Mevrouw **Halsema** (GroenLinks) heeft gevraagd naar een politieke onderbouwing van de wens om tot harmonisatie te komen. Zij wil hierop antwoord krijgen, omdat zij dan beter de inzet van de Nederlandse regering kan duiden in de Europese besprekingen.

De heer **Wijn** (CDA) merkt op dat de Kamer vaak wordt geconfronteerd met processen in Europa die zich in de ambtelijke sfeer voltrekken en waar dan vervolgens resultaten uit komen en dat het lastig is om te zien hoe die tot stand zijn gekomen. De staatssecretaris zegt dat het allemaal informeel gaat. Dat informele proces blijkt echter niet tot het gewenste resultaat te leiden.

De heer Wijn blijft de brief van 23 mei wat smal vinden. De staatssecretaris heeft gezegd dat eerst naar de procedure en de uniforme status wordt gekeken en dat andere zaken later aan de orde komen. Op welke termijnen zal worden gesproken over andere belangrijke Europese onderwerpen, zoals terugkeer, uitzetbeleid, gelijke landenbeoordeling en een evenredige verdeling? Denkt de staatssecretaris niet dat als zij daar permanent op blijft hameren dat de positie van Nederland in ieder geval duidelijk markeert?

De **staatssecretaris** ziet ertegen op een brief te schrijven, waarin staat hoe met België zal worden samengewerkt. Zij kan wel een brief schrijven, waarin staat wat zij van plan is om te doen, maar die wordt dan heel oppervlakkig, want als zij meer in detail treedt, is de kans groot dat België daarmee wordt gebruuskeerd.

De staatssecretaris zal de nog door te geleiden vragen over de bevoegdheden die niet overgedragen zouden moeten worden aan de Europese Commissie, over de risico's bij de versnelde procedure en over Irak schriftelijk beantwoorden.

Er wordt nu in twee stappen gewerkt aan een geharmoniseerd asielbeleid. Het is lastig om te voorspellen wanneer de tweede fase zal beginnen. Aan het eind van het jaar zullen er op alle onderdelen voorstellen van de Commissie liggen. Wanneer dat tot overeenstemming leidt, is niet bekend. Men ligt echter niet meer op schema. Dat ligt niet aan Nederland, maar aan het ingewikkelde onderhandelingsproces, waarin steeds andere landen op de rem gaan staan.

De voorzitter van de vaste commissie voor Justitie,
Swildens-Rozendaal

De voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties,
De Cloe

De griffier van de vaste commissie voor Justitie,
Pe